

Štědrosti se lidé musí naučit

Lidové noviny, 22.03.2017, str. 12

autor: Petr Kain

Zkoumá, proč jsou některé děti sobečtější než jiné, anebo jezdí do válkou postižených oblastí, aby studovala, jaký vliv má ozbrojený konflikt na sociální chování lidí.

PETR KAIN

Mladá docentka Julie Chytilová patří k velkým nadějím české ekonomické vědy. A navíc svou práci každodenně dokládá, že ekonomie může být někdy velká zábava a dobrodružství. A to mnohdy doslova.

Chytilová se totiž nebojí vyrazit do oblastí, v nichž teprve před pár měsíci uhasl vojenský konflikt. V Gruzii například byla nedlouho po krátké válce Gruzínců s Ruskem o Jižní Osetii. S kolegy se snažila porovnávat lidi, kteří byli více a méně zasaženi konfliktem.

„Zaměřili jsme se na děti, kterým jsme dali možnost vybrat si, zda určité drobné předměty jako tužky nebo bonbóny dají raději nějakému partnerovi, nebo si je vezmou samy. Ukázalo se, že ti, kteří byli více zasaženi konfliktem, byli více ochotní se dělit,“ říká Chytilová.

Zajímavé ale bylo, že děti se rády dělily pouze s osobami, které znaly. Naopak k lidem neznámým se chovaly sobečtěji. Výzkum posléze tým vědců zopakoval v Sieře Leone, která byla zasažena desetiletým brutálním konfliktem. Výsledky byly stejné.

„Když jsou lidé během dětství a dospívání zasaženi válkou, tak se později více angažují. Častěji chodí na lokální mítinky a k volbám, víc se třeba účastní dobrovolné údržby místních silnic. Podobné výsledky byly vidět například ve studiích z Ugandy, Nepálu či Izraele,“ říká Chytilová.

Její výzkum vlastně pomáhá vysvětlit, proč se postkonfliktní společnosti vyvíjejí často dvěma způsoby. „Může dojít k rychlé obnově, což vychází z toho, že spolu lidé více spolupracují. Současně se ale mohou začít zvyšovat tenze mezi různými skupinami. To pak může vést k tomu, že konflikt má tendenci se vracet,“ vysvětluje.

Chytilová zkoumá i to, proč jsou některé děti sobečtější. Podle ní obecně platí, že malé děti jsou hodně sobecké a s tím, jak rostou, stávají se vlivem prostředí a výchovy štedřejšími. Jak ale Chytilová zjistila, u dětí ze znevýhodněného sociálního prostředí štědrost s přibývajícím věkem tolik nerostla.

Odpověď na to, proč se tak děje, jí pomohlo nalézt světové dotazníkové šetření World Values Survey. Lidí se v něm mimo jiné ptali, jaké hodnoty by podle nich měli rodiče předávat svým dětem.

„Data z Česka nám ukázala, že lidé s nižším vzděláním si příliš nemyslí, že nesobecké chování je něco, co by měli dětem vštěpovat,“ říká Chytilová. Podle ní může být toto zjištění užitečné při tvorbě programů na pomoc dětem ze znevýhodněného prostředí.

„Dlouho se ví, že tyto programy mají pozitivní dopad na formování dětských kognitivních schopností, například jim pomáhají lépe prospívat ve škole. Náš výzkum ale ukázal, že by mohly působit i na nekognitivní schopnosti, tedy třeba chování k ostatním lidem,“ uzavírá Chytilová.

Julie Chytilová

Jedna z velkých nadějí české ekonomické vědy. Zkoumá příčiny chudoby v rozvojových zemích, sleduje vliv vzdělání na trpělivost či to, jak působí válečný konflikt na sociální chování lidí.

Za svou dosavadní práci získala již řadu ocenění. V roce 2011 obdržela cenu Neuron pro vědce do 40 let, kterou uděluje nadační fond Karla Janečka. Loni zase získala cenu ministerstva školství za mimořádné vědecké výsledky.

V současnosti působí jako docentka na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy a rovněž jako výzkumná pracovnice na CERGE-EI.

Štědrosti se lidé musí naučit

Zkoumá, proč jsou některé děti sobečtější než jiné, anebo jezdí do válkou postižených oblastí, aby studovala, **jaký vliv má ozbrojený konflikt na sociální chování lidí.**

PETR KAIN

Mladá docentka Julie Chytilová patří k velkým nadějím české ekonomické vědy. A navíc svou prací každodenně dokládá, že ekonomie může být někdy velká zábava a dobrodružství. A to mnohdy doslova.

Chytilová se totiž nebojí vyrazit do oblastí, v nichž teprve před pár měsíci uhasl vojenský konflikt. V Gruzii například byla nedlouho

po krátké válce Gruzinců s Ruskem o Jižní Osetii. S kolegy se snažila porovnávat lidi, kteří byli více a méně zasaženi konfliktem.

„Zaměřili jsme se na děti, kterým jsme dali možnost vybrat si, zda určité drobné předměty jako tužky nebo bonbóny dají raději nějakému partnerovi, nebo si je vezmou samy. Ukázalo se, že ti, kteří byli více zasaženi konfliktem, byli více ochotní se dělit,“ říká Chytilová.

Zajímavé ale bylo, že děti se rády dělily pouze s osobami, které znaly. Naopak k lidem neznámým se chovaly sobečtěji. Výzkum posléze tým vědců zopakoval v Sieře Leone, která byla zasažena desetiletým brutálním konfliktem. Výsledky byly stejné.

„Když jsou lidé během dětství a dospívání zasaženi válkou, tak se později více angažují. Častěji

chodí na lokální mítinky a k volbám, víc se třeba účastní dobrovolné údržby místních silnic. Podobné výsledky byly vidět například ve studiích z Ugandy, Nepálu či Izraele,“ říká Chytilová.

Její výzkum vlastně pomáhá vysvětlit, proč se postkonfliktní společnosti vyvíjejí často dvěma způsoby. „Může dojít k rychlé obnově, což vychází z toho, že spolu lidé více spolupracují. Současně se ale mohou začít zvyšovat tenze mezi různými skupinami. To pak může vést k tomu, že konflikt má tendenci se vracet,“ vysvětluje.

Chytilová zkoumá i to, proč jsou některé děti sobečtější. Podle ní obecně platí, že malé děti jsou hodně sobecké a s tím, jak rostou, stávají se vlivem prostředí a výchovy štedřejšími. Jak ale Chytilová zjistila, u dětí ze znevýhodněného sociálního prostředí štedrost s přibývajícím věkem tolik nerostla.

Odpověď na to, proč se tak děje, jí pomohlo nalézt světové dotazníkové šetření World Values Survey. Lidé se v něm mimo jiné ptali, jaké hodnoty by podle nich měli rodiče předávat svým dětem.

„Data z Česka nám ukázala, že lidé s nižším vzděláním si příliš nemyslí, že nesobecké chování je něco, co by měli dětem vštěpovat,“ říká Chytilová. Podle ní může být toto zjištění užitečné při tvorbě programů na pomoc dětem ze znevýhodněného prostředí.

„Dlouho se ví, že tyto programy mají pozitivní dopad na formování dětských kognitivních schopností, například jim pomáhají lépe prospívat ve škole. Náš výzkum ale ukázal, že by mohly působit i na neko-kognitivní schopnosti, tedy třeba chování k ostatním lidem,“ uzavírá Chytilová.

Julie Chytilová

Jedna z velkých nadějí české ekonomické vědy. Zkoumá příčiny chudoby v rozvojových zemích, sleduje vliv

vzdělání na trpělivost či to, jak působí válečný konflikt na sociální chování lidí.

■ Za svou dosavadní práci získala již řadu ocenění. V roce 2011 **obdržela cenu Neuron** pro vědce do 40 let, kterou uděluje nadační fond Karla Janečka. Loni zase získala cenu ministerstva školství za mimořádné vědecké výsledky.

■ V současnosti působí jako **docentka na Institutu ekonomických studií Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy** a rovněž jako výzkumná pracovnice na CERGE-EI.

Výsledky výzkumu ukazují, že děti, které byly zasaženy konfliktem, se více dělily s ostatními, ale jen pokud je znají. Aktuální ilustrační snímek byl pořízen v Iráku, který válčí s Islámským státem.

FOTO REUTERS

MAGAZÍN INDEX LN

Rozhovor o tom, jak spolu souvisí sobectví, sebekontrola, válka a diskriminace

VYCHÁZÍ V PONDĚLÍ 27. ÚNORA